

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ МОДЕЛЕЙ РОЗВИТКУ БРАЗИЛІЇ, ЧИЛІ ТА МЕКСИКИ

©2020 ДОВГАЛЬ О. А., ДОВГАЛЬ Г. В.

УДК 339.9
JEL: O31; O39

Довгаль О. А., Довгаль Г. В. Особливості реалізації національних інноваційних моделей розвитку Бразилії, Чилі та Мексики

У статті проведено порівняльний аналіз інноваційних моделей розвитку деяких країн Південної та Північної Америки на прикладі Бразилії, Чилі та Мексики з урахуванням трьох складових ? науки, бізнес-співтовариств і держави, досвід яких може бути використаний іншими країнами, у тому числі й Україною, при формуванні національної інноваційної політики. Доведено, що економіка Бразилії демонструє найбільш високі темпи модернізації та економічного розвитку в Південній Америці через запровадження іноземних інновацій спочатку у великі компанії, а пізніше – і в малі інноваційні підприємства. Обґрунтовується, що особливістю інноваційного розвитку економіки Чилі є розширення підготовки фахівців через систему зарубіжних стажувань і навчання все більшої чисельності студентів за кордоном з подальшим формуванням стартапкоманд із вітчизняних фахівців, які отримали теоретичні знання та практичний досвід роботи за кордоном. Виявлено, що інноваційна модель розвитку економіки Мексики реалізується через підвищений інтерес держави, спрямований на стимулювання великих компаній впроваджувати інноваційні технології на основі значних обсягів бюджетних витрат на НДДКР. Робиться висновок, що макроекономічні та зовнішньоекономічні показники економік Бразилії, Чилі та Мексики свідчать про зростання темпів інноваційного розвитку цих країн, що характеризує їх і як потенційно сильних гравців на міжнародній арені.

Ключові слова: національні інноваційні моделі розвитку, Бразилія, Чилі, Мексика, інноваційні підприємства, витрати на НДДКР.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-49-54>

Бібл.: 11.

Довгаль Олена Андріївна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: e.dovgal@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3219-9731>

ResearcherID: <http://www.researcherid.com/F-2185-2019>

Scopus Author ID: 57217603375

Довгаль Георгій Володимирович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: g.dovgal@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0644-1793>

UDC 339.9
JEL: O31; O39

Dovgal O. A., Dovhal G. V. Features of Implementation of National Innovative Models of Development in Brazil, Chile and Mexico

The article carries out a comparative analysis of innovative models of development of some countries of South and North America on the example of Brazil, Chile and Mexico, taking into account three components ? science, business communities and the State whose experience can be used by other countries, including Ukraine, in the formation of national innovation policy. It is proved that Brazil's economy demonstrates the highest rates of modernization and economic development in South America through the introduction of foreign innovations first into large companies, and later – into small innovative enterprises. It is substantiated that the peculiarity of the innovative development of Chile's economy is the expansion of training of specialists through the system of foreign internships and training of a growing number of students abroad with the further formation of startup commands from domestic specialists who have gained theoretical knowledge and practical experience abroad. It is identified that the innovative model of development of Mexico's economy is implemented through to the increased interest of the State, aimed at stimulating large companies to implement innovative technologies based on significant amounts of budget expenditures on R&D. It is concluded that macro-economic and foreign economic indicators of the economies of Brazil, Chile and Mexico show the growth of the pace of innovation development of these countries, which characterizes them as potentially strong players on the international stage.

Keywords: national innovative models of development, Brazil, Chile, Mexico, innovative enterprises, R&D costs.

Bibl.: 11.

Dovgal Olena A. – D. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department of International Economic Relations named after Artur Golikov, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: e.dovgal@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3219-9731>

ResearcherID: <http://www.researcherid.com/F-2185-2019>

Scopus Author ID: 57217603375

Dovhal Georgiy V. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Tourism and Country Studies, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: g.dovgal@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0644-1793>

Кремнієва долина в США продовжує залишатися унікальним місцем, де на одній території зібрано найбільші та найвідоміші ІТ-компанії з усього світу. Багато держав намагалися створити в себе схожі умови та побудувати свої Кремнієві долини. Інтерес до зазначеного феномену продовжує об'єднувати вчених і політиків з різних країн, які намагаються розгадати її секрет і перейняти досвід. Ті, хто вже намагався це зробити, переконалися, що скопіювати Долину неможливо, але можна використати механізми, які б сприяли її створенню, якщо спочатку їх адаптувати до специфіки країни, в якій це використання планується.

Країни Південної Америки, що знаходяться по сусідству із США, є стратегічним партнером багатьох країн південного континенту. У Південній Америці останніми роками значно збільшилася увага до ІТ-підприємництва. Багато перспективних стартапів намагаються розвивати бізнес саме в Кремнієвій долині, де зосереджено багато талановитих людей, венчурних фондів і створено відповідну інфраструктуру.

Водночас у низці країн Південної Америки відбулися реформи на державному рівні, які спрямовані на створення нового типу економіки, заснованої на наукових знаннях і застосуванні нових технологій [4]. Зараз перед країнами Південної Америки стоїть завдання створення такого економічного клімату, який би стимулював стартапи та венчурну індустрію всередині країн.

Метою даної роботи є порівняльний аналіз інноваційних моделей розвитку деяких країн Південної та Північної Америки на прикладі Бразилії, Чилі та Мексики з урахуванням трьох складових – науки, бізнес-співтовариств і держави, досвід яких може бути використаний іншими країнами, у тому числі й Україною, при формуванні національної інноваційної політики.

Незважаючи на численні теоретичні дослідження в цьому напрямку іноземних і вітчизняних вчених [1; 2; 5-8], а також досвід прогресивних країн, які успішно будують інноваційну економіку, все ще спостерігаються суттєві прогалини в теоретичному (науковому) обґрунтуванні переходу до даного типу економіки, відсутні методичні та нормативні документи, які різні країни змогли б використовувати на національному рівні. Разом із тим, у даний час вже можна виділити дві домінуючі в даній сфері концепції:

- ✦ *кластерна концепція*, заснована на інтеграції діяльності в країні та регіоні низки пов'язаних взаємозалежних виробничих і науково-освітніх організацій, що забезпечує додатковий синергетичний соціально-економічний ефект [9];
- ✦ *концепція потрійної спіралі*, до недоліків розробки якої вчені відносять неможливість об'єктивного вимірювання соціально-економічного ефекту при її впровадженні, який, безсумнівно, досягається; труднощі при вра-

хуванні специфіки країн, де планується використання даної концепції, а також відсутність науково обґрунтованих механізмів оптимізації взаємодії між наукою, бізнесом і державою [8].

Ефективним інструментарієм для зіставлення та порівняння результатів, що досягаються від застосування інноваційних моделей управління соціально-економічним розвитком країн і регіонів, на наш погляд, може служити модель професора М. Гіббонса зі Стенфордського університету (США), так звана модель Гіббонса (*Gibbons's Model*). Вона складається з чотирьох елементів, які, на думку автора моделі, є ключовими показниками формування інноваційної економіки країни або регіону [7]:

- ✦ правильного виробленого продукту (*The Right Product*), що включає в себе здатність гнучко пристосовуватися до виникаючих змін, наявність патентів або аналога правового захисту як бар'єра від копіювання, а також високий ринковий попит на сам продукт;
- ✦ правильної виробничої команди (*The Right Team*), що означає висококласну та згуртовану команду з бажанням і можливістю працювати на саму ідею;
- ✦ джерел капіталу (*Sources of Capital*), під якими розуміються бізнес-ангели, венчурні інвестори, великі компанії та окремі успішні підприємці, які займаються інвестиціями;
- ✦ інфраструктури, що відповідає вимогам (*Appropriate Infrastructure*), за такими напрямками:
  - а) *технічні характеристики* – наявність робочого місця з доступом до нових технологій для професіоналів, які будуть працювати в умовах, при яких вони можуть фокусуватися лише на продукті та на якнайшвидшому виведенню його на ринок;
  - б) *соціальні характеристики* – діловий клімат, терпляче ставлення до невдач, можливість покинути компанію та продовжити займатися даною галуззю самостійно за умови дотримання прав на інтелектуальну власність;
  - в) *освітні характеристики* – формування підприємницького духу в університетах, наявність сильної дослідницької бази, інженерної школи та бізнес-освіти, а також зв'язку з бізнес-спільнотою [7; 8].

Кожну з цих економічних категорій характеризують сукупності (системи) показників, які оцінюють їх якісно і кількісно, що дозволяє досить об'єктивно оцінювати результати, що досягаються, і здійснювати порівняльний аналіз різних варіантів моделей управління соціально-економічним розвитком, що застосовуються на практиці.

Використання моделі Гіббонса в комбінації з концепцією потрійної спіралі може дозволити лік-

відувати низку існуючих недоліків та прогалин, що відзначаються фахівцями та дослідниками в сучасній економічній теорії.

Історично склалося так, що країни Південної Америки поділені на два блоки: соціально орієнтована Північ (Перу, Болівія, Венесуела, Еквадор) і ринково орієнтований Південь (Бразилія, Аргентина та Чилі). У цих країнах залежно від їх політичної спрямованості спостерігається різний рівень соціально-економічного розвитку. Рішення південних країн перейти до економіки, заснованої на нових технологіях, останніми десятиліттями сприяло поглибленню економічної нерівності між Північчю і Півднем. У зв'язку з цим становить інтерес аналіз особливості реалізації національних моделей інноваційної активності на прикладі деяких країн Південної та Північної Америки.

Сучасна **Бразилія** вражає своїми темпами модернізації та розвитку економіки. З кожним роком усе більше іноземних інвестицій надходить до країни, що навіть зумовило появу терміна «бразильське диво». Самі бразильці стверджують, що сьогоденне «диво» – це результат довгострокової стратегії, яку реалізує уряд протягом останніх 20 років. Перший крок її полягав у пріоритетному напрямку інвестицій, а саме – у вдосконалення людського капіталу, тобто в освіту та науку. Позиція уряду полягала в залученні інвестицій в університети для підвищення якості освіти та наукових досліджень з подальшим практичним їх використанням у всіх сферах знань. У результаті сьогодні науково-освітня система Бразилії входить у десятку найсильніших у світі.

Останніми роками в країні спостерігається бурхливе зростання кількості інноваційних стартапів, причому підприємці використовують їх копіювання та тиражування як засновану на ринковому попиту стратегію створення правильних продуктів. У Бразилії існують всі найпопулярніші світові сервіси, такі як Amazon, Groupon тощо, але вони створені саме бразильськими стартапами й адаптовані до внутрішнього ринку. Головний фактор успіху полягає в тому, що підприємці навчилися швидко впроваджувати скопійований продукт, урахувавши специфіку країни, що сприяє зниженню вхідних бар'єрів. У результаті справжнім Amazon або Groupon стало складно конкурувати з місцевими компаніями [3].

У Бразилії активно розвиваються бізнес-інкубатори, велика частина яких працює як акселератори за різними напрямками та формами організації бізнесу. Одним із перших бразильських акселераторів була мережа Aceleradora.net, заснована у 2008 р. Ю. Пітачі. На відміну від більшості акселераторів, орієнтованих тільки на мегаполіси, дана мережа охоплює також малі та середні міста по всій Бразилії, що сприяє прискореному соціально-економічному розвитку регіонів. Програма розрахована на три місяці та включає в себе надання консалтингових послуг, менторство,

участь у роботі тематичних науково-практичних конференцій і, власне, мережі стартапів (networking). На даний момент у цій програмі беруть участь близько 100 стартапів [3; 10].

21212.com – це мережа акселераторів, які розташовані у двох найбільших містах: Ріо-де-Жанейро (поштовий код – 21) і Нью-Йорк (поштовий код – 212), від поєднання яких і виникла назва мережі, що фокусується на IT-проектах. Дана чотиримісячна програма включає в себе інвестиції в сучасні сільськогосподарські організації обсягом понад 12 тис. дол. США і допомогу відомих у Південній Америці менторів, таких як Fabio Seixas (Camiseteria), Anderson Thees (Apontador) і Paulo Novis (Infoglobo). Незважаючи на стрімке зростання стартапів, Бразилія продовжує залишатися ресурсорієнтованою країною з домінуванням монополії в нафтогазовій галузі. Але і тут одним із принципів розвитку є мотивація великих промислово-видобувних компаній займатися проблемами наукових досліджень та інноваційним розвитком [3].

У Бразилії, втім, і в інших галузях і сферах виразно проявляють себе тенденції, що свідчать про зміни вже в найближчому майбутньому в бік перспективного розвитку високих технологій і стартапів. Завдяки досить бурхливому зростанню економіки в Бразилії з кожним роком збільшується кількість представників середнього класу. Уже сьогодні у 88 млн осіб є доступ до Інтернету, що становить 46% населення всієї країни, і ця цифра зберігає тенденції до зростання. На даний момент Бразилія займає друге місце у світі за кількістю користувачів Facebook і Twitter. Таким чином, у Бразилії відкриваються великі перспективи для онлайн-бізнесу [11].

У країні стрімкими темпами розвивається також венчурне інвестування. Важливо те, що наразі в Бразилії стартапи отримують інвестиції в основному від бізнес-ангелів. Ці фонди почали активно працювати лише в останні кілька років. Згідно з Brazil Startup Dealbook, у 2018 р. близько 50 компаній проінвестували більше, ніж 80 стартапів. Причому до низки цих компаній входять як бізнес-ангели, так і відомі бразильські та європейські інвестиційні фірми [10].

Поряд зі стартапами в Бразилії є і міцні великі компанії, які намагаються бути інноваційними та переймати міжнародний досвід, наприклад косметична компанія «Natura», що є одним із лідерів на ринку Південної Америки. Із 500 її співробітників близько 300 осіб складають штат відділу наукових досліджень і розвитку. Дана компанія однією з перших застосувала концепцію відкритих інновацій. Компанія «Natura» відкрила спеціальний портал для обговорення потенційних інноваційних проектів, що дозволило їй налагодити тісну творчу співпрацю з низкою зарубіжних вищих навчальних закладів. Наприклад, у 2018 р. компанія уклала угоду з інноваційно-освітньою лабораторією в Бостоні (США), і тепер багато

інноваційних проектів для компанії розробляються та реалізуються спільно з дослідниками з Массачусетського технологічного університету [4; 11].

Розвиток економіки Бразилії через впровадження інновацій переважно у великих компаніях спочатку був найбільш наближеним до інноваційної моделі, яка реалізується в Республіці Корея. Останніми роками ситуація змінюється в бік інноваційного підприємництва і на малих підприємствах. Крім того, приділяється велика увага розвитку регіонів країни та спробі розвантажити зайнятість м. Сан-Паулу, де виробляється до 40% ВВП усієї країни. Як передбачається, наступним кроком моделі інноваційного розвитку Бразилії після повного задоволення попиту місцевих ринків буде активне міжнародне співробітництво і вихід на ринки країн-сусідів по Південній Америці [3].

Чилі реалізує власну стратегію модернізації та інноваційного розвитку економіки, яка полягає в аналізі досвіду зарубіжних країн і застосуванні інструментаріїв, що вже зуміли зарекомендувати себе в цій сфері. Найбільш відповідною для специфіки країни економічною системою, яку намагаються впровадити чилійці, є прогресивний досвід соціально-економічного розвитку Республіки Корея і Тайваню.

У країні розширюють підготовку фахівців через систему зарубіжних стажувань і навчання все більшої чисельності студентів за кордоном. У Чилі особлива увага приділяється вихованню патріотичного і командного духу. Уряд не боїться відпускати студентів за кордон і керується тим, що в майбутньому економічна ситуація в країні стане поліпшуватися, і це стане основним мотивом для повернення студентів до Батьківщини, що сприятиме формуванню сильних стартапкоманд із вітчизняних фахівців, які отримали теоретичні знання (освіту) і практичний досвід роботи за кордоном.

Зміцненню команд власних фахівців-інноваторів та залученню міжнародних співробітників сприяє програма Start-Up Chile, завдяки якій іноземець може отримати трирічну візу та співфінансування від держави для здійснення інноваційних проектів в економіці Чилі обсягом до 40 тис. дол. США. Основна умова – він повинен працювати в стартапі, зареєстрованому в Чилі, і бути орієнтованим на задоволення попиту внутрішніх ринків країн Південної Америки. Завдяки цій економічній політиці сьогодні в Чилі істотно збільшився приплив підприємців з усього континенту. Вперше програма була запущена в серпні 2011 р., і до теперішнього часу вже 125 інноваційних проектів отримали зазначені державні гранти [11].

Ще одним прикладом сприяння розвитку високотехнологічного бізнесу в Чилі є програма підготовки фахівців на базі Founder Institute. Вітчизняний підприємець Adeo Ressi у співпраці з американським

підприємцем і блогером Alan Colmenares стали ініціаторами створення Founder Institute спочатку в Колумбії, а потім і в Чилі. За два роки їх спеціалізовану програму підвищення кваліфікації пройшли керівні співробітники та фахівці майже 300 високотехнологічних компаній з 15 міст низки країн Південної Америки.

Очевидно, що на соціально-економічний розвиток Чилі великий вплив робить сусідство з Бразилією, яка швидко розвивається. Чилійці намагаються максимально перейняти її прогресивний досвід у даній сфері. Однак, порівняно з Бразилією, Чилі має меншу за площею територію, не настільки великі обсяги природних ресурсів і значно менший внутрішній ринок збуту.

Крім того, одним із головних чинників економічного відставання Чилі від інших країн Південної Америки є практично повна відсутність іноземних інвестицій, які так активно надходять, наприклад, до економіки Бразилії.

У **Мексикі** географічна близькість країни до Кремнієвої долини в США, безумовно, сприяє розвитку інноваційного підприємницького духу. Останніми роками в цій країні став виразно помітний підвищений інтерес держави, спрямований на стимулювання великих компаній впроваджувати інноваційні технології (державні витрати на НДДКР у Мексиці становлять 0,5% ВВП) [11].

При цьому компанії, що займаються пошуком нових технологій та ідей, звертаються за допомогою до стартапів, які, втім, більшою мірою орієнтовані на ринок США, ніж Мексики. Завдяки такому ланцюжку взаємодії стартапи в Мексиці мають зв'язок як із внутрішнім, так і із зовнішніми ринками, хоча в останні 10 років ситуація стала змінюватися в бік переважного врахування інтересів і повного, своєчасного та якісного задоволення попиту внутрішнього ринку країни.

На відміну від інновацій, спрямованих на поліпшення існуючих технологій (підтримуючих інновацій) у розвинених країнах, у Мексиці створюються перспективи для проривних інновацій, які характеризуються простотою у використанні, дешевизною та розраховані на велику кількість людей.

Прикладом таких проривних інновацій є створення переносних холодильників. Справа в тому, що далеко не всі жителі Південної Америки можуть дозволити собі придбати стаціонарні холодильники, тому багато хто до цих пір користуються погребями. Виробництво портативних переносних холодильників нижчого цінового діапазону спростило життя багатьох жителів країн Південної Америки [4].

Незважаючи на існуючі проблеми, на мексиканському ринку експерти відзначають перспективи, пов'язані з Інтернет-торгівлею та мобільними платежами. Підтвердженням служить ряд стартапів, таких як «Botetia», «Votelia», «Fuattribution», які вже успішно функціонують на ринку Мексики. Двома великими

венчурними фондами є «Alta ventures» в Monterrey і «500» в Mexico City [11].

ВИСНОВКИ

Таким чином, про серйозну переважну орієнтацію на модернізацію та інноваційний розвиток економік Бразилії, Чилі та Мексики сьогодні говорити ще рано. Перш за все, в цих країнах необхідно вирішити низку загальних питань соціального та інфраструктурного характеру, поліпшити систему освіти та, звичайно, загальні умови життя людей. У більшості країн Південної Америки час для інновацій ще не настав – заважають соціально-політичні проблеми та нестійкість економічного розвитку.

Незважаючи на це, Бразилія та Чилі є передовими державами в галузі розвитку інновацій, що на сьогоднішній день робить їх інноваційними центрами Південної Америки. У ці країни вже сьогодні прагнуть підприємці не тільки із сусідніх країн, але й з Європи та Азії. Поряд з іноземними інвесторами, інтерес яких до інноваційних проєктів у цих країнах останнім часом неухильно зростає, всередині самих країн формується венчурне співтовариство, головним чином з індивідуальних вітчизняних бізнес-ангелів.

Про те, що в Південній Америці зростає інтерес до інновацій, свідчить і розвиток таких інфраструктурних об'єктів, як бізнес-інкубатори та створення різних стимулюючих програм для початківців-старт-аперів. Звичайно, «Combinator», «TechStars» і «500 Startups» відкриті для найперспективніших проєктів, і резидент будь-якої країни може подати заявку на участь в їх програмах. Проте наявність таких бізнес-інкубаторів, як «21212.com», «Startup Rio», «Startup Chile» і «Wayra» у Південній Америці, свідчить про те, що Кремнієва долина вже не єдине місце на планеті, сприятливе для розвитку стартапів.

Таким чином, макроекономічні та зовнішньоекономічні показники економік Бразилії, Чилі, а також Мексики за останні роки свідчать про продовження зростання темпів інноваційного розвитку цих країн. Крім того, ці держави прагнуть активно взаємодіяти не тільки в рамках свого материка, а й з іншими країнами та регіонами світу, що характеризує їх як потенційно сильних гравців на міжнародній арені. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Давимука С. А., Федулова Л. І. Інтелектуальний ресурс – основний фактор забезпечення сталого розвитку регіонів України в умовах децентралізації. *Регіональна економіка*. 2017. № 1. С. 5–16.
2. Baranenko S. P., Dudin M. N., Ljasnikov N. V., Busygin K. D. Use of Environmental Approach to Innovation-Oriented Development of Industrial Enterprises. *American Journal of Applied Sciences*. 2013. Vol. 11. No. 2. P. 189–194. DOI: 10.3844/ajassp.2014.189.194

3. Bazuchi K. et al. The Role of Home Country Political Resources for Brazilian Multinational Companies / Bazuchi K., Zacharias S., Broering L., Arreola M., Bandeira-de-Mello R. *Brazilian Administration Review*. 2013. Vol. 10. No. 4. P. 415–438. URL: <https://www.redalyc.org/pdf/841/84128363004.pdf>
4. Dovgal O., Dovgal G. Internationalization of business in Latin American countries: evolution, features, and directions // Internationalization of the World Economy: Current Trends / Siskos E. and Rogach O. (eds). Kastoria : EVKONOMIA Publisher, 2020. P. 285–303.
5. Dudin M. N., Ljasnikov N. V., Senin A. S. The Triple Helix Model as an Effective Instrument for the Innovation Development of Industrial Enterprises within the National Economy. *European Researcher*. 2014. Vol. 76. No. 6–1. P. 1066–1074. URL: <http://oaji.net/articles/2014/1-1407236447.pdf>
6. Ranga M., Etkowitz H. Triple Helix Systems: An Analytical Framework for Innovation Policy and Practice in the Knowledge Society. *Industry & Higher Education*. 2013. Vol. 27. No. 3. P. 237–262. DOI: 10.5367/ihe.2013.0165
7. Etkowitz H., Klofsten M. The Innovating Region: Towards a Theory of Knowledge Based Regional Development. *R&D Management*. 2005. Vol. 35. Issue 3. P. 243–255. DOI: 10.1111/j.1467-9310.2005.00387.x
8. Leydesdorff L., Meyer M. The Triple Helix of University-Industry-Government Relations. *Scientometrics*. 2003. Vol. 58. P. 191–203. DOI: 10.1023/A:1026276308287
9. Polyakov M. V., Shevchenko G. Y., Bilozubenko V. S. Clustering of countries in global landscape of knowledge economy development. *Scientific bulletin of Polissia*. 2018. No. 1. Part 1. P. 176–183. DOI: 10.25140/2410-9576-2018-1-1(13)-176-183
10. Ries E. *The Lean Startup: How Constant Innovation Creates Radically Successful Businesses*. Penguin Books Limited, 2011. 320 p.
11. UN Economic Commission for Latin America and the Caribbean (UN ECLAC). URL: <https://www.cepal.org/>

REFERENCES

- Baranenko, S. P. "Use of Environmental Approach to Innovation-Oriented Development of Industrial Enterprises". *American Journal of Applied Sciences*, vol. 11, no. 2 (2013): 189–194. DOI: 10.3844/ajassp.2014.189.194
- Bazuchi, K. et al. "The Role of Home Country Political Resources for Brazilian Multinational Companies". <https://www.redalyc.org/pdf/841/84128363004.pdf>
- Davymuka, S. A., and Fedulova, L. I. "Інтелектуальний ресурс – основний фактор забезпечення сталого розвитку регіонів України в умовах децентралізації" [Intellectual Resource – The Key Factor of Regions' Sustainable Development Maintenance in Ukraine in Terms of Decentralization]. *Rehionalna ekonomika*, no. 1 (2017): 5–16.
- Dovgal, O., and Dovgal, G. "Internationalization of business in Latin American countries: evolution, features, and directions". In *Internationalization of the World Economy: Current Trends*, 285–303. Kastoria: EVKONOMIA Publisher, 2020.

Dudin, M. N., Lyasnikov, N. V., and Senin, A. S. "The Triple Helix Model as an Effective Instrument for the Innovation Development of Industrial Enterprises within the National Economy". *European Researcher*. 2014. <http://oaji.net/articles/2014/1-1407236447.pdf>

Etzkowitz, H., and Klofsten, M. "The Innovating Region: Towards a Theory of Knowledge Based Regional Development". *R&D Management*, vol. 35, no. 3 (2005): 243-255.
DOI: 10.1111/j.1467-9310.2005.00387.x

Leydesdorff, L., and Meyer, M. "The Triple Helix of University-Industry-Government Relations". *Scientometrics*, vol. 58 (2003): 191-203.
DOI: 10.1023/A:1026276308287

Polyakov, M. V., Shevchenko, G. Y., and Bilozubenko, V. S. "Clustering of countries in global landscape of knowledge economy development". *Scientific bulletin of Polissia*, vol. 1, no. 1 (2018): 176-183.
DOI: 10.25140/2410-9576-2018-1-1(13)-176-183

Ranga, M., and Etzkowitz, H. "Triple Helix Systems: An Analytical Framework for Innovation Policy and Practice in the Knowledge Society". *Industry & Higher Education*, vol. 27, no. 3 (2013): 237-262.
DOI: 10.5367/ihe.2013.0165

Ries, E. *The Lean Startup: How Constant Innovation Creates Radically Successful Businesses*. Penguin Books Limited, 2011.

UN Economic Commission for Latin America and the Caribbean (UN ECLAC). <https://www.cepal.org/>

UDC 330.3
JEL: L31

SECTORAL SOCIAL ENTREPRENEURSHIP INNOVATION OPPORTUNITIES IN NEPAL

©2020 PRASAD GHIMIRE R.

UDC 330.3
JEL: L31

Prasad Ghimire R. Sectoral Social Entrepreneurship Innovation Opportunities in Nepal

Social entrepreneurship is a mix of sectoral innovation and resource availability by which social problems are treated as the ones handicapping a society's needs. It is a new dimension of the business sector. In Nepal, like everywhere in the world, a model of social entrepreneurship has been developed by several social innovators. The main aim of this research is to analyze the sectoral social entrepreneurship and innovation practices in Nepal. This paper is based on scientific review with reference to the social entrepreneurship and innovation in the context of Nepal economy. This subject matter is highly recognized due to its broad scope in terms of educational innovation, business innovation, environmental innovation, social innovation, financial innovation, technical innovations, innovations in all the sectors of economy, and, finally, innovations in the living standard of Nepalese people. Nepal needs social and economic transformation, which can be made by building socially responsive citizens. Thus, the context of Nepal suggests an opportunity for sectoral and structural innovations. Social innovations can make Nepal smart and strong. So, the government should create the environment for the social enterprise sector in Nepal.

Keywords: social entrepreneurship, innovation, Nepal's social and economic sectors.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-54-58>

Bibl.: 21.

Prasad Ghimire Rudra – MSc, PhD Scholar, Tribhuvan University (TU Rd, Kirtipur, 44618, Nepal), Affiliated Honorary Research Fellow, Fil. Dr. Jan-U. Sandal Institute (31 Kløverveien Str, Finstadjordet, 1475, Norway)

E-mail: rudraprasad_ghimire@yahoo.com

УДК 330.3
JEL: L31

Прасад Гіміре Р. Можливості секторального соціального підприємництва у Непалі

Соціальне підприємництво – це поєднання галузевих інновацій та доступності ресурсів, на основі чого розглядаються соціальні проблеми таким чином, щоб створити можливість задовольнити потреби суспільства. Це новий вимір ділового сектора. І в усьому світі, і в Непалі модель соціального підприємництва була розроблена деякими соціальними новаторами. Основна мета даного дослідження – проаналізувати галузеве соціальне підприємництво та інноваційні практики в Непалі. Дана стаття заснована на науковому огляді, центром якого є соціальне підприємництво та інновації в контексті Непалу. Загально визнано, що освітні інновації: інновації у бізнесі, екологічні інновації, соціальні інновації, фінансові інновації, технічні інновації та, в цілому, інновації в усіх секторах економіки, – можуть змінити рівень життя непальського народу. Непал потребує соціально-економічних змін і може досягти їх шляхом побудови соціальної відповідальності у громадян країни. Таким чином, Непал є гарним місцем для галузевих і структурних інновацій. Соціальні інновації можуть зробити Непал розумним і могутнім. Тому уряд повинен створити середовище для сектора соціальних підприємств Непалу.

Ключові слова: інновації, соціальне підприємництво, соціально-економічний сектор Непалу.

Бібл.: 21.

Prasad Ghimire Rudra – магістр, Університет Трибхувана (TU Rd, Кіртіпур, 44618, Непал), почесний науковий співробітник Інституту Яна-Урбана Сандала (вул. Клевервейєн, 31, Фінстадйордет, 1475, Норвегія)

E-mail: rudraprasad_ghimire@yahoo.com

INTRODUCTION

Social entrepreneurship is a new phenomenon because innovation is seeing some constraints. It has become a trend in the business society. All the business so-

ciety stakeholders think social entrepreneurship a crux in treating social issues. Innovation is required for any positive change. The main thought of Schumpeter is that economic development is based on the introduction of inno-